

**ADVIES TIJDELIJKE
VRIJSTELLINGSREGELING
STUIFBESTRIJDING 2013**

ADVIES A084(2013)

De TCB is een onafhankelijke adviescommissie die in 1987 bij wet is ingesteld. De TCB adviseert hoofdzakelijk de ministers van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken over technisch-wetenschappelijke aspecten van milieubeleid voor de bodem. Het gaat daarbij om het vertalen en toepasbaar maken van wetenschappelijke kennis voor het beleid.

De leden van de TCB zijn afkomstig uit disciplines zoals bodemkunde, chemie, geohydrologie, ecologie en toxicologie. Zij adviseren vanuit een brede oriëntatie.

De TCB adviseert onder meer over bodemnormstelling en risicobeoordeling van bodemverontreiniging, bodembeheer in de landbouw, beheer van het bodemwatersysteem inclusief grondwater, en ruimtelijke ordening in relatie tot bodemkwaliteit. De duurzaamheid van het bodemgebruik en het bodembeheer is daarbij het uitgangspunt.

Contactgegevens

Technische commissie bodem

Postbus 30947

2500 GX Den Haag

T 070 – 456 6596

E info@tcbodem.nl

W www.tcbodem.nl

Aan
De staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB A084(2013)

Den Haag, 4 april 2013

Betreft: advies Tijdelijke vrijstellingsregeling stuifbestrijding 2013

Mevrouw de Staatssecretaris,

Bij brief van 29 maart 2013¹ vraagt u mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu om advies over uw voornemen om vrijstelling te verlenen van de verplichting tot emissiearme aanwending van drijfmest in het veenkoloniaal gebied van Noordoost Nederland. Met deze vrijstelling kan winderosie worden bestreden door percelen te voorzien van een afdeklaag bestaande uit drijfmest, waarbij gelijktijdig een waterspray over de mest wordt gespreid. U stelt dat uit onderzoek bekend is dat met deze methode de emissie van ammoniak bij aanwending van drijfmest beperkt blijft.

HET ADVIES

De grote bijdrage van de landbouw aan de ammoniakemissie in Nederland pleit voor ten minste handhaving en zo mogelijk aanscherping van de huidige verplichting tot emissiearme aanwending van drijfmest. De TCB waardeert de intentie om ammoniakemissie tijdens het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest te verminderen, door gelijktijdig water over de mest te sproeien. Er is echter vooralsnog geen openbaar toegankelijk onderzoek beschikbaar dat wetenschappelijk onderbouwt dat de waterspraymethode leidt tot een beperking van de ammoniakemissie die vergelijkbaar is met de thans toegestane emissiearme aanwendingstechnieken op bouwland. De TCB ziet vanwege de beschikbaarheid van alternatieven geen noodzaak om dierlijke mest te gebruiken voor stuifbestrijding.

De TCB pleit voor de verdere ontwikkeling van incidentele en structurele duurzame alternatieven evenals voor de toepassing van reeds beschikbare duurzamere alternatieven voor preventie en bestrijding van winderosie. Het voor het derde achtereenvolgende jaar verlenen van een vrijstelling van de verplichting tot emissiearme aanwending van drijfmest ter bestrijding van winderosie draagt hier niet aan bij.

¹ Zie bijlage.

ONDERBOUWING

Met de waterspraymethode wordt getracht de ammoniakemissie te verminderen tijdens het bovengronds uitrijden van runderdrijfmest ter bestrijding van stuifschade. Uit beschikbaar onderzoek naar de waterspraymethode² blijkt dat de gemeten percentages emissiereductie zeer variabel zijn en dat er te weinig onderzoeksgegevens beschikbaar zijn om betrouwbare conclusies te kunnen trekken. In 2009 heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) zich in vergelijkbare termen hierover uitgelaten³. Bovendien is het onderzoek uitgevoerd op grasland, terwijl het voor deze vrijstelling bouwland betreft; de huidige verplichte emissiebeperkende technieken op bouwland geven een significant hogere ammoniakemissiereductie dan de waterspraymethode op grasland. De TCB vindt dat voornamelijk onvoldoende wetenschappelijk is onderbouwd dat de waterspraymethode (met de Duospray of Green Duo) leidt tot een beperking van de ammoniakemissie die vergelijkbaar is met de thans toegestane emissiearme aanwendingstechnieken op bouwland. Weersomstandigheden blijken van grote invloed op de daadwerkelijke emissie en de meest ideale weersomstandigheden, te weten lage windsnelheden, volledig bewolkt weer en/of bij neerslag, komen in Nederland in het voorjaar weinig frequent voor. De noodzaak tot stuifbestrijding speelt juist bij hoge windsnelheden en zonnig en droog weer. Ook de hoeveelheid water die over de mest wordt gespreid is van invloed. Deze moet minimaal gelijk zijn aan het volume mest.

In uw brief⁴ aan de Tweede Kamer van 22 maart 2013 geeft u aan dat uit het onderzoek dat uw departement in 2012 met LTO heeft uitgevoerd, blijkt dat andere onderzochte alternatieve methoden voor stuifbestrijding, bijvoorbeeld toediening van houtmulch of papiercellulose, ook goede prestaties geven en niet veel duurder zijn. De TCB ziet daarom geen noodzaak om dierlijke mest te gebruiken voor stuifbestrijding.

De afgelopen twee jaren heeft uw voorganger vergelijkbare vrijstellingen verleend, waarover de TCB op 28 april 2011 en 11 april 2012 heeft geadviseerd⁵. In deze adviezen stelt de TCB onder meer het volgende:

- Emissiearme aanwending van mest is verplicht, omdat bovengrondse aanwending van dierlijke mest leidt tot hoge emissies van ammoniak en schade aan natuur⁶. Ondanks de verplichting tot emissiearme aanwending van dierlijke mest is deze nog steeds groot⁷.
- Mestinjectie is zeer effectief en heeft eraan bijgedragen dat de ammoniakemissie in Nederland onder het met de EU afgesproken plafond is gekomen. Omdat in het jaar 2015 het systeem van productierechten en het melkquotum komen te vervallen, ontstaat ruimte voor verdere groei van de veestapel. In dat geval is te verwachten dat de emissie weer boven het EU-plafond uitstijgt. De

² Mulder E.M. en J.F.M. Huijsmans, 1994. Beperking ammoniakemissie bij mesttoediening: overzicht metingen DLO-veldmeetploeg 1990-1993. Onderzoek inzake de mest- en ammoniakproblematiek in de veehouderij 18. DLO, Wageningen.

³ Tamminga, S., L. Šebek, W. Bussink, J. Huijsmans, A. Van Pul en G. Velthof, 2009. Maatregelen om ammoniakemissie bij bovengronds toedienen van mest te beperken. Commissie van Deskundigen Meststoffenwet, Den Haag. Beschikbaar via: www.kennisonline.wur.nl.

⁴ Brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 22 maart 2013, kenmerk DGA-PAV / 13040860.

⁵ Advies Stuifbestrijding, TCB A069(2011) en advies Vrijstelling winderosie, TCB A075(2012).

⁶ <http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl0101-Ammoniakemissie-door-de-land--en-tuinbouw.html?i=11-60>.

⁷ Ammoniak in Nederland. Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven, 2008. PBL-publicatienummer 500125003.

grote bijdrage van de landbouw aan de ammoniakemissie pleit voor ten minste handhaving en zo mogelijk aanscherping van de huidige verplichting.

- De TCB vindt erosiebestrijding belangrijk. Het voorzien van erosiegevoelige percelen van een afdeklaag bestaande uit drijfmest is een effectieve methode maar gezien de ammoniakemissie die daarbij optreedt ongewenst, mede omdat effectieve alternatieven beschikbaar zijn.
- De TCB vindt dat preventie van erosie nadrukkelijker aandacht dient te krijgen. Het aanleggen van bomenrijen of heggen (windsingels) is een effectief structureel alternatief ter preventie van erosiegevoeligheid. Ook andere grondbewerking, zoals vormen van conserverende grondbewerking⁸ (bijvoorbeeld niet-kerend) of een andere gewaskeuze/bouwplan/rotatieschema kunnen de cohesie van grond doen toenemen, waardoor de bodem beter bestand is tegen winderosie.
- De animo om te investeren in maatregelen die passen binnen de wettelijke kaders zal steeds verder afnemen door het wederom verlenen van een vrijstelling. Dit remt de ontwikkeling en toepassing van alternatieven.

TEN SLOTTE

In uw eerder genoemde brief aan de Tweede kamer van 22 maart 2013 geeft u aan na het voorjaar de naleving te zullen evalueren. De TCB adviseert om ten behoeve hiervan vooraf vast te stellen welke onafhankelijk verkregen informatie u hiervoor nodig heeft. Alleen tijdens het uitrijden valt immers vast te stellen hoeveel runderdrijfmest is gebruikt, hoeveel water, en of daadwerkelijk het water gelijktijdig tijdens dezelfde werkgang over de mest is gespreid.

Een afschrift van dit advies stuur ik naar uw ambtgenoot, de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu.

Met de meeste hoogachting,

Het origineel van dit advies is gestuurd aan de verantwoordelijke bewindspersoon/personen.

Ali Edelenbosch
Voorzitter Technische commissie bodem

⁸ In de literatuur bekend als *conservation tillage*.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Technische Commissie Bodem
Postbus 30947
2500 GX 's-GRAVENHAGE

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
drs. P.J.A. Soons

T 070 378 4648
F 070 378 4648
p.j.a.soons@minez.nl

Ons kenmerk
DGA-PAV / 13054573

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

- 29 MAART 2013 -

Datum
Betreft Tijdelijke vrijstellingsregeling stuifbestrijding

Geachte Voorzitter,

Uit onderzoek is bekend dat de emissie van ammoniak bij aanwending van drijfmest beperkt blijft, indien gelijktijdig een waterspray over de mest wordt gespreid. Deze methode staat ook wel bekend als de Duospraymethode. Ik heb het voornemen deze methode dit voorjaar toe te staan ter bestrijding van winderosie in het veenkoloniaal gebied van noordoost Nederland. Een ontwerp van de regeling treft u hierbij aan.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 64 van de wet Bodembescherming ontvang ik gaarne, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu zo spoedig mogelijk uw opmerkingen bij dit voornemen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken
voor deze,

Ir. C. Lever
Directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

TCB publicaties gerelateerd aan dit advies:

Advies Vrijstelling winderosie, A075(2012)

Advies Stuifbestrijding, A069(2011)

Advies Papiercellulose, A068(2011)

De commissieleden van de TCB zijn:

Mevr. A. Edelenbosch, voorzitter TCB, openbaar bestuur

Dr. A.P. van Wezel, vicevoorzitter TCB, hoofd kennisgroep waterkwaliteit en gezondheid, KWR
Watercycle Research Institute, Nieuwegein

Prof.dr. M.A.P.A. Aerts, hoogleraar systeemecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en
directeur van de afdeling Ecologische Wetenschappen van de VU

Prof.dr. J. Griffioen, bijzonder hoogleraar waterkwaliteitsbeheer aan de faculteit Geowetenschappen
van de universiteit Utrecht en onderzoeker milieugeochemie, Deltares, Utrecht

Drs. C. Hegger, arts maatschappij en gezondheid bij GGD Rotterdam-Rijnmond

Prof.dr.ir. T. J. Heimovaara, hoogleraar *geo-environmental engineering*, Technische Universiteit Delft

Dr.ir. J.J. Neeteson, manager business unit Agrosysteemkunde van Plant Research International,
Wageningen UR

Dr.ir. MP.W. Sonneveld, universitair docent bodemgeografie en landschap, Wageningen Universiteit

Prof.dr. J.C.H.M. Vangronsveld, hoogleraar biologie en milieukunde aan de universiteit van Hasselt
en directeur van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt, België

Prof.dr. J.A. van Veen, hoogleraar microbiële ecologie aan de universiteit van Leiden en hoofd van de
afdeling microbiële ecologie, Nederlands Instituut voor Ecologie, Wageningen

Prof.dr. W.P. de Voogt, bijzonder hoogleraar milieuchemie verbonden aan leerstoelgroep *Earth
Surface Science (ESS)*, Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica, Universiteit van
Amsterdam en *principal scientist* bij KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Drs. K. de Snoo, ministerieel vertegenwoordiger, directeur Duurzaamheid, Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Het secretariaat van de TCB:

Dr. J. van Wensem, algemeen secretaris/ directeur

Dr.ir. A.E. Boekhold, adviseur, tevens plaatsvervangend algemeen secretaris

Drs. J. Tuinstra, adviseur

Drs. M. ten Hove, adviseur

Drs. C.C.M. Gribling, adviseur

J.A. Oudshoorn, ondersteuner

Dit advies is opgesteld door Sandra Boekhold.